

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

”Vil ministeren forholde sig til Rigsrevisionens kritik af Miljøministeriets indsats mod PFAS og de sundhedskonsekvenser, den mangelfulde indsats har og har haft, samt redegøre for, hvilke nationale initiativer regeringen vil tage for at rette op på problematikken? Der henvises til artiklen

”Rigsrevisionen: Myndighedernes svigt har udsat danskere for »unødige« sundhedsrisiko”, Politiken.dk, den 23. april 2023.”

Svar

Tak for samrådsspørgsmålet.

Rigsrevisionens kritik - Servicetjek og opfølgning 2021-2023

Rigsrevisionen kritiserer, at Miljøministeriets indsats mod PFAS og deres rapport omhandler perioden 2007-2021. Konklusionen er, at indsatsen har været meget utilstrækkelig og langsommelig.

Det er en kritik, jeg tager dybt alvorligt, og i og med at rapporten slutter efter den periode man undersøger, i 2021, så kan man konstatere, at der er strammet op på en hel del af de punkter, som Rigsrevisionens kritik vedrører. Det skal jeg nok vende tilbage til.

Men jeg er også enig med spørgeren, Carl Valentin, i, at vi skal være helt sikre på, at der er fulgt op på

alle punkter. Vi skal være helt trygge ved de relevante myndigheders indsats er up to date, så der ikke er noget at kritisere fremadrettet.

Derfor har jeg bedt om et tværgående servicetjek af de elementer, som Rigsrevisionen har rejst kritik af på mit område.

Der skal være et sikkert administrationsgrundlag, når vi importerer affald til bortskaffelse, og når vi fører tilsyn, så vi sætter ind de steder, hvor risikoen er størst. Der er ingen tvivl om, at Miljøstyrelsen burde have dokumenteret, at de førte tilsyn baseret på en vurdering af risikoen.

Siden PFOS-sagen fra Korsør, som jo kulminerede i 2021, altså lige efter tidperioden her, har myndighederne arbejdet på højtryk på at finde ud af, hvor der er PFAS. Også på nogle af de steder, hvor indsatsen ikke har været tilstrækkelig fra 2007 til 2021.

På de årlige dialogmøder med kommunerne vil Miljøstyrelsen fortsat drøfte udfordringerne med PFAS og opfordre kommunerne til at stille nødvendige krav til udledningen af PFOS fra renseanlæg.

Hvis man ser på perioden efter rapportens tidsinterval, altså perioden fra 2021 og så frem til nu i år, så har Miljøstyrelsen øget overvågningen af miljøfarlige stoffer med henblik på at udvikle nye

metoder til overvågningen af vores vandløb og i 2022 igangsat en særlig indsats for at sikre, at affaldsdepoter måler for PFAS.

Herudover vil Miljøministeriet i samarbejde med Partnerskabet for miljøfarlige stoffer se på, om kravene til udledning af de mest problematiske miljøfarlige stoffer, herunder de mest problematiske PFAS, kan strammes yderligere.

Sundhedskonsekvenser

PFAS er et miljøproblem, der med tiden også er blevet et sundhedsproblem.

Når der er målt forurening med PFAS på områder med fødevare- og foderproduktion, så er det sådan, at fødevaremyndighederne får besked. De vurderer, om der er for meget PFAS i fødevarer og foder til, at bl.a. græsningsarealer fortsat kan anvendes.

Det er Sundhedsmyndighederne, der vurderer, om der kan være en risiko for menneskers sundhed ved at indtage drikkevand og fødevarer.

Det ved jeg selv, det er jo mit eget tidligere ressort. Dengang jeg selv var sundhedsminister, var jeg selv med til at nedsætte en ekspertgruppe, der assisterer Sundhedsstyrelsen netop med at klarlægge den nyeste viden om helbredseffekter ved PFAS-eksponering.

Sundhedsstyrelsen har med vejledning fra ekspertgruppen udarbejdet materiale om PFAS. Der er udarbejdet en rapport om helbredseffekter, en vejledning til sundhedsprofessionelle og en borgerrettet information.

Det fremgår af materialet, at alle i et vist omfang bliver eksponeret for PFAS, og at man optager det i kroppen bl.a. gennem drikkevand og fødevarer.

Det er jo sådan, og det ved vi godt, at PFAS ikke akut giftigt, men Sundhedsstyrelsen anser det som bekymrende, at alle bliver udsat for stoffer, der akkumuleres i kroppen. Og det er det, problemet er, at det akkumuleres. Man ved at ved meget høje PFAS-niveauer er der effekter, og Sundhedsstyrelsen peger på let forhøjet kolesterol, let nedsat fødselsvægt, øget risiko for nyrekræft og svagere immunrespons ved vaccinationer hos børn.

Det er derfor, vi skal handle.

Hvis man så zoomer ind på drikkevandet, der er en kilde til PFAS for mennesker, der hører under Miljøministeriets ressort.

Rigsrevisionen har kritiseret, at det først blev obligatorisk for vandværkerne at overvåge drikkevandets indhold af 12 PFAS-stoffer i 2017, selvom der blev fastsat et drikkevandkvalitetskriterie allerede i 2015.

Rigsrevisionen har peget på, at 772 vandværker, 25% af alle vandværker, i perioden 2015-2021 ikke testede PFAS-niveauet i offentlige drikkevandsboringer i Danmark.

Den kritik synes jeg er helt relevant, fordi drikkevandet skal kontrolleres, så vandforsyningerne kan handle på en eventuel forurening. Og her er der forskellige muligheder. Man kan lukke boringer, man ændre boringer, man kan sørge for, at grænserne kommer under det, de må være og få vand fra et nabovandværk. Der er mange muligheder. Uanset hvad, så skal man som forbruger, når man drejer på hanen, være sikker på, at det vand, de får leveret, er rent.

Derfor skal der følges op på den kritik. Og det gælder alle almene og ikke-almene vandværker, der skal måle for PFAS og sikre, at PFAS ikke havner ude hos borgerne.

Efter Rigsrevisionens kritik har jeg drøftet det med KL, og jeg har indskærpet, at det her skal der rettes op på. Jeg har fået meddelt, at kommunerne er i fuld gang med præcis det. For det er ikke i orden, hvis der er vandværker, der ikke har fået testet for stofferne endnu.

I beretningen skriver Rigsrevisionen, at Miljøstyrelsen fastsatte drikkevandskvalitetskriterier i 2015.

Kravene er siden skærpet, nemlig i 2021, yderligere med lavere drikkevandskvalitetskriterier, og nye krav om test, der fra 22. maj i år – altså fra i mandags faktisk, hvor vi tester for flere PFAS. Nu er vi oppe på 22 PFAS stoffer i alt.

Så siden Rigsrevisionens rapport har vi altså øget omfanget af krav om, hvilke PFAS stoffer man skal teste for.

En opgørelse viser, at der ingen overskridelser var i perioden frem til og med 2021. Siden kravet blev skærpet, har der været overskridelser i drikkevandet hos syv ud af 3.083 vandværker, som vi har.

For alle syv vandforsyninger er der fundet løsninger. Nogle får leveret vand fra et nabovandværk, og andre har etableret vandrensning, så niveauet af PFAS kommer under grænseværdien. Jeg kan også oplyse, at der ikke er almene vandforsyninger, der overskrider kvalitetskravet for PFAS.

Nationale initiativer - FL23, handlingsplan og national forbud

Derudover skal vi også arbejde generelt på at standse spredningen af PFAS. For ellers er det et umuligt arbejde hele tiden at prøve på at reparere på skaderne.

Myndighederne har siden 2021 haft fokus på at få overblik over brandøvelsespladser og set på, hvor

der kan være en sundhedsrisiko som der har været i Korsør-sagen.

Spredning af brandslukningsskum med PFAS på brandøvelsespladser, det er jo en punktkilde. Der er masser af diffus forurening med PFAS over det hele. Men en punktkilde er jo, hvor man gentagne gange udsætter et bestemt afgrænset geografisk område for den her forurening. Så det er jo helt åbenlyst, at brandøvelsespladserne, hvor man har brugt brandslukningsskum med PFAS, helt oplagt er en af de væsentligste punktkilder til PFAS-forurening i Danmark. Derfor, som udvalget også ved, har vi sat ind præcis på det her område med et forbud mod PFAS i brandslukningsskum.

Nationalt, har myndighederne bl.a. søgt efter PFAS i vand og vildt og på virksomheder, hvor der kan være PFAS i industrispildevand.

Men det er sådan, at det ikke kun er punktkilder. For så var det forholdsvist nemt at gå til, men det er netop omfattende, komplekst og grænseoverskridende PFAS forurening. Derfor er det vigtigt med en grundig plan for, hvordan vi sætter ind, hvor det er muligt og giver den bedste effekt, og hvor vi kan forebygge mest muligt.

Målet er at beskytte borgerne mod PFAS i deres hverdag.

Netop fordi, at uanset hvad vi gør i Danmark, så kommer det også ind via det globale kredsløb med luften, regnen og havvandet, så det må være helt grundlæggende at lukke for selve kilden.

Det er derfor vi fra dansk side arbejder for et forbud i hele EU. Det er det mest omfattende EU-forbud for at begrænse brugen af kemikalier nogensinde.

Forslaget om EU-forbud er i øjeblikket i høring og høringen varer i seks måneder. Når høringen er færdig - det har være i høring nogle måneder - så det er efter sommer, at høringen er færdig, så får vi et godt overblik over udfordringerne ved at forbyde PFAS. Det vil man kunne, men der vil også være mange undtagelser. Men i mange tilfælde vil man kunne forbyde PFAS. Formentlig med nogle overgangsperioder, men det er noget af det høringen skal være med til at klarlægge.

Helt tilfældigt, samme dag - for Rigsrevisionen er jo helt uafhængig- som Rigsrevisionens beretning blev offentliggjort, hvor der blev indgået finanslovsaftale. Og det var en aftale mellem Regeringen, SF, Liberal Alliance, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti og der er i den finanslovsaftale afsat midler netop til yderligere PFAS-initiativer. Og tak til de partier, der har været med til at tage ansvar.

Der er konkret afsat midler til en videnstaskforce, der skal samle op på den viden, som findes nationalt

og internationalt, samt midler til et eller flere demonstrationsprojekter for oprensning af jord og grundvand forurenet med PFAS.

For når vi har styrket overvågningen af PFAS i miljøet, skal vi også kunne rense op, når vi finder forureninger, der udgør en risiko.

Afslutning

Til slut vil jeg sige, at jeg tager Rigsrevisionens og Statsrevisorernes konklusioner meget alvorligt, og der skal rettes op ved at lave et servicetjek. For det skal være sådan, at borgerne kan være trygge ved myndighedernes håndtering af PFAS.

Tak for ordet.